

SZŐLŐTERMESZTŐK FIGYELMÉBE

Rovatvezető:
Dr. Zánthy Gábor egyetemi docens

Mikor metsszük a szőlőt?

Dr. Zánthy Gábor

BCE Kertészettudományi Kar, Szőlészeti Tanszék

A szőlőt elvileg a lombhullástól egészen a rügyfakadásig metszhetjük. A metszési időszak ennek megfelelően viszonylag hosszú, jó 5 hónapig tart. Joggal vetődik fel a kérdés: mikor a legelőnyösebb a művelet elvégzése? A fajta, a terület elhelyezkedése és az időjárás alakulása szerint döntsünk, vagy netán vegyük figyelembe égi kísérőnk, a Hold változásait is?

Nagyobb gazdaságokban nem igényel komolyabb fejtörést a metszés időzítése. Itt, ha nem akarunk kicsúsni az időből, kénytelenek vagyunk kihasználni minden rendelkezésre álló, kinti munkára alkalmas napot. *Célszerű a metszést a kevésbé fagyérzékeny fajtákkal, a fagnak kevésbé kitétt dűlőkkel kezdeni, majd azokkal a táblákkal folytatni, melyekben gyakoribbak a fagykárak.* Kisebb szőlőfelület esetén érdemes mérlegelni az őszi, a téli és a tavaszi metszés előnyeit és hátrányait. *Az őszi-téli metszés mellett szól, hogy elmarad a könnyezés, mivel a vessző sejtközötti járatai gumi-szerű anyagokkal tömődnek el.* Így mentesülünk a könnyezéssel járó (csékélynek tartott) víz- és tápanyagvesztéstől, s a rügyek könnyezési folyadék következtében fellépő bevakulásától. Ez esetben azonban eleve nem gondoskodhatunk pötterhelésről. Számolnunk kell továbbá azzal is, hogy az őszi-téli metszést követően a rügyek korábban fakadnak,

ezáltal megnő a tavaszi fagy kockázata. A vincellérek hagyományosan kivártak a metszéssel, mondván: *„Az szőlődet pedig meg ne messed Bódog Asszony Havában (januárban), mert tsakis magvas bogyót fog néked teremni, legjobban tészed, ha Böjtmás Havában (márciusban) metszed, mert ilyen jó termésed leszén.”* A népi szőlőtermesztésben bizonyos napokon egyáltalán nem vették kézbe a metszőollót; ilyen volt például nagypéntek, nagyszombat és Hugó napja (április 1.).

A *fejművelésű szőlők*ben természetesen csak a nyitás után dol-

gozhatunk; itt legfeljebb előmetszésre nyílik lehetőség. Ha csak tehetjük, márciusban metsszünk, de a munkát – a körülmények figyelembevételével – későbbre is halaszthatjuk. A kései, már duzzadt rügyállapotban folytatott metszéssel, pötterhelés megagyásával a részleges téli fagykár, illetve a kendermagbogarak károsítása minden további nélkül korrigálható. Ahol szükséges és kivitelezhető, a tavaszi fagykárt két menetes metszéssel mérsékeljük. A tőke kiválasztott termővesszőit első alkalommal függőleges helyzetben metszetlenül hagyjuk, és

Plinius szerint fagyó holddal metszve csökkenthető a könnyezés

A biodinamikus szőlészek szerint a kozmikus erők a venyigével veszendőbe mehetnek

csak a fagyveszély elmúltával vágjuk vissza. A tavaszi fagy vélhetőleg csupán a vessző korán kifakadó, gyorsan növekvő felső hajtásait éri; az alsó helyzetű rügyek – reményeink szerint – védve maradnak. A módszer egyik hátránya, hogy a fagyos időszak átvészelése után nehezen szánjuk rá magunkat a szépen fejlődő hajtások eltávolítására, ezért gyakran túlterheljük a tőkét. (A megoldás alapelve felhasználható az érési idő késleltetésére, kiegyenlített érési körülmények biztosítására is, jóllehet tőkegyengítő hatású.)

Fogyó hold idején metsszünk!

Sokan hisznek abban, hogy a Hold és általában az égitestek is hatással vannak a földi jelenségekre. Ósidők óta számos tilalom, előírás fűződik az egyes holdfázisokhoz. A Holdra vonatkozó tapasztalatkincs ma már könyvtárnyi; égi kísérőnkkel kapcsolatos ismeretanyag többek közt az orvostudományra, az önismeretre és a mezőgazdaságra irányul. A szőlőtermesztés, ezen belül a metszés időpontjának megválasztásához is fűződnek olyan asztrológiai természetű intelmek – ha úgy tesszük babonák –, melyek a hold

ciklikus változásából vezethetők le. Ilyen megállapításokkal találkozhatunk például a görög természettudós, Plutarkhosz és a római polihisztor, Plinius műveiben is.

A szőlőmetszésre vonatkozó regulák előtt röviden tekintsük át a Hold változásaival kapcsolatos alapismereteket. Holdunk kb. 29 napos ciklusokat tesz meg az égen. (A köznyelv szerint megteelik, majd elfogy.) Fázisai szabad szemmel is jól megfigyelhetők, illetve a holdnaptár alapján pontosan nyomon követhetők. Újholdkor (kb. két napig) a Hold a Föld és a Nap között helyezkedik el, sötét oldalát mutatva felénk. A következő kb. 13 nap a növekvő hold ciklusa; a holdsarló ekkor „D” betűt formáz – (Dagad). Telihold idején (kb. 1 napig) a Hold teljes korongként tündököl az égen. A holdtöltét követő kb. 13 nap a fogyó hold ciklusa. A holdsarló ilyenkor „C” betűre emlékeztet (Csökken); napról napra keskenyedik, míg végül ismét beköszönt az újhold fázisa.

A *biodinamikus gazdálkodási* elv követői kiemelt hangsúlyt helyeznek arra, hogy a tevékenységük a kozmosz erőivel harmonikus egységben történjen. E gazdálkodási mód megalapozója, Rudolf Steiner szerint a Hold

tömegvonzás közvetítő közege a víz, ezért a holdciklusok valamilyeni élőlény, így a növények fejlődésére is hatást gyakorolnak. Adott holdfázisok meghatározott tevékenységek végzésére a legalkalmasabbak. A szellemtudományos szőlészek úgy vélik, hogy a szőlő nedváramlása a növekvő hold idején fokozódik; a nedvek felfelé áramlanak, majd a fogyó holdfázisban a gyökérzet irányába húzódnak vissza. Növekvő holdciklusban a kozmikus erők a vesszőbe összpontosulnak. Úgy tartják, az ekkor szedett dugvány- vagy oltóvessző – a láthatatlan erőnek köszönhetően – kimagasló szaporító értékkel rendelkezik. A metszés azonban ebben a holdfázisban káros; a vesszők nagy részének a levágása gyengíti a tőkét, s ennek folytán fogékonyabb lesz a betegségekre. A Hold-recept ennek megfelelően a fogyó hold időszakát tartja kedvezőnek a szőlő metszésére. A Hold ebben a ciklusban kevésbé vonzza a nedvességet a növény szárába, ezért csökken a könnyezés mértéke is. A holdnaptár alapján metszett tőke – a módszer hívei szerint – jobban fakad; kedvezőbb lesz a virágzás és az érés lefolyása, s javul a termés minősége.

A metszési idő holdfázis szerinti megválasztása azonban nem a biodinamikus termesztők találmánya; annak idején maga Plinius is ezt hirdette. De még a népi regulák is megjegyzik, hogy legjobb a metszést még az újhold előtt befejezni: „Ha Hold Újságra metszenél, akkor sok leszen az haszontalan fattyashajtás.”

A jövő kutatásai remélhetőleg fényt derítenek majd arra, hogy ezek a megállapítások a világ mágikus szemléletéből fakadó hiedelmek, avagy megfontolásra érdemes tények. Abból azért semmi esetre sem lehet baj, ha metszés előtt felpillantunk a csillagos égre...

A képek dr. Zanathy Gábor felvételei.